

**ХРЫСЬЦІЯНСКАЕ АБ'ЕДНАНЬНЕ БЕЛАРУСКІХ РАБОТНІКАЎ
У В. БРЫТАНІІ**

АБ'ЕДНАНЬНЕ
МЕСЯЧНИК

**UNITED CHRISTIAN BYELORUSSIAN WORKERS IN GT. BRITAIN
MONTHLY**

А Б'Е Д Н А НЬ Н Е

№2/89 ЛЕНДАН ТРАВЕНЬ 1961 ГОД. ГОД ВЫДАНИЯ 14

РЭВАЛЮЦЫЯ НА КУБЕ У СЪЯТЛЕ РЭВАЛЮЦЫ РАСЕЙСКАЙ

Рэвалюцыя на Кубе, якая выразілася у інвазіі Кубінскіх бежанцаў, пры ціхай, невялічкай дапамозе Амэрыкі, мімавольна выклікае успаміны аб Расейскай рэвалюцыі 1917 году.

Не зважаючы на хлусьлівыя публікацыі бальшавікоў, якія стараюцца прыпісаць сабе кіраўніцтва Расейскай рэвалюцыі з лютага 1917 году, трэба сёньня съцвердзіце зусім аб'ектуна, што бальшавікі нічагусенъкі не зрабілі у запачатканыні першае фазы расейскай рэвалюцыі. Вайна, паражэнныя на фронтах, гаспадарчы хаос - вось фактары, якія выклікалі лятаўскую рэвалюцыю, якая распачата была не бальшавікамі, не работнікамі, а якраз расейскай інтэлігэнцыяй на чале з прадстаўнікамі Дзяржаўнай Думы. Ня Ленін, якога у той час быў у Расеі, і не Сталін, які тады быў у ссылцы у Туруханскім краю на Сібіры, змусілі цара Мікалая II адрачыся ад прастолу, а якраз Старшыня 4-тай Дзяржаўнай Думы-Радзянка, які стаў на чале часовага К-ту Дзяржаўнае Думы, пасля яе роспуску дэкрэтам з 26 лютага 1917 г.

Бальшавікі прышлі фактъчна ужо на гатовае і, ператранспартаўшы Леніна за Нямецкія гроши у запламбаваным вагоне у Петраград, распачалі сваю раскладовую працу, дзякуючы няздольнасці кіраунікоў Расейскага Часовага Ураду на чале з А.Ф.Керанскім.

Стаўшы на чале Часовага Ураду пасьля кабінэту кн. Львова, гэты здольны адвакат і добры аратар кіраваў дзяржаўным расейскім караблём да бальшавіцкай кастрычніцкай рэвалюцыі, у выніку якое Керанскаму прышлося уцякаць у Амэрыку, дзе ён жыве да гэтага часу ды надалей няўдала кіруе расейскімі недабіткамі, якія вядуць пад маскаю барацьбу супроць бальшавізму /пры дапамозе, нажаль, амэрыканскага капиталу/, сваю расейска-імперыялістичную акцыю, якая дэ facto зъяўляецца вадою на бальшавіцкі млын.

Іэрыяд кіраўніцтва Керанскім расейскім дзяржаўным жыцьцём перайшоў у расейскую гісторыю пад назовам "Кераншчыны", характэрнаю рыскаю якое было бязустаннае гаварэнне пры абсолютнай бязьдзейнасьці. Керанскі быў добрым прамоўцам і падчас свайго урадаванья праводзіў нязылічоныя мітынгі як сярод франтавых вайсковых частак, так і у Петраградзе ды Маскве. Мне, ніжэйпадпісаному, якраз давялося быць у харкторы дэлегата ад Беларусі на так званым "Московским Госу-

дарственным совещании" у жніуні 1917 году, якое адбывала ся пад старшынствам Керанскага, як Прэмьер-міністра часовага Ураду. На гэтым "совещании" між іншым выступала і апазыцыя да палітыкі часовага ураду у асобах: ген. Аляксеева, ген. Ка-рнілава і асабліва у асобе Шульгіна, якія абвінавачвалі часовы урад у бязъдзеянъні у адносінах да падрыўное працы бальшавікоў.

У сваём экспозэ Керанскі, адказваючы на нападкі апазыцыі, самаупэунена заяўлі, што ён будзе непахісна стаяць на варце аховы здабычаў лютайскае рэвалюцыі, а у выпадку спробы супроцьдзеянъня палітыцы ураду, незалежна ад таго адкуль яно прыдзе ці зълева ці справа, ён залье съмельчакоў "жалезам і крывею"...

Якія рэзультаты былі гэтых запэўненіяў - усім ведама! Кастрычнікавая бальшавіцкая рэвалюцыя ня толькі зъмяла з паверхні дзяржаўнага расейскага жыцьця самога Керанскага, але, у находзе да устанаўлення таталітарнага рэжыму, заліла фактычна ня столькі жалезам, /бо яго бальшавікі якраз у той час мелі мала/ колькі волавам і крывею увесь аблій Расейскай імперыі...

У чытача можа паустаць запытаньне, што супольнага маюць гэтыя успаміны з далёкага мінулага з сучаснай Кубінскаю рэвалюцыяй?

Каб адказаць на гэтае пытаньне, трэба з вялікаю увагаю прачытаць усе вельмі прыгожыя прамовы і ноты да Хрущова, якія прэз. Кэннэды сказаў на розных прэсавых канфэрэнцыях ды выслаў савецкаму "тарбахвату". У гэтых прамовах і нотах прэз. Кэннэды шчыра заяуляе, што Амерыка ніколі ня згодзіцца аддаць насельніцтва Кубы на пажорце кучцы Кубінскіх камуністаў, якія карыстаюцца з дапамогі Савецкага Саюзу, ды акажа усемерную дапамогу tym Кубінскім патрыётам, якія змагаюцца за свабоду і поуную дзяржаўную незалежнасць свайго народу...

Я веру у шчырыя і шляхотныя імкненія Прэзыдэнта Кэннэды, але... Нажаль, пад акампаніямэнт гэтых прыгожых словаў Прэзыдэнта, рэчаіснасць на Кубе прадстаўляеца зусім ня у ружовым съятле: спробы Кубінскіх патрыётаў супроты дыктатуры Кастро скончыліся пакуль што катастрофаю, а рэакцыя на Кубінскую інвазію Хрущова съведчыць аб tym, што Савецкі Саюз і надалей будзе дапамагаць Кастро усім, чым толькі ён можа...

Зразумела, што у сёньняшній фазе Кубінскае рэвалюцыі, яшчэ нельга прадбачыць у якім кірунку будуть разьвівацца далейшыя падзеі, аднак, ужо сёньня можна з пэўнасцю сказаць, што пакуль Прэзыдэнт Кэннэды кардынальна ня зменіць дасюлешній палітыкі США да камуністычнае проблемы, ягоныя ась-

МЭМОРЫЯЛ БЕЛ-АМЭР.КАНГРЭСАВАГА КАМІТЭТУ

Да дзяржаўнага Сакратара СШАмэрыкі,
Дзяржаўны Дэпартамант
Вашынгтон 25, д.с.

Паважаны Гаспадару,

Мы ветліва хацелі-б зьвярнуць Вашу увагу на справу беларуска-польскіх дачыненій, якая для паўнаты вымагае насьвятаўлення і з беларускага пункту гледжаньня.

Амэрыканцы польскага паходжаньня пры сваёй дзейнасці у СШАмэрыкі праводзяць акцыю падтрымкі вызваленія польскай дзяржавы з-пад абсягу панаваньня Савецкай Рэспублікі. У асаблівасці гэтай справай займаецца тут Польска-Амэрыканскі Кангрэс, прымаючы адпаведныя рэзалюцыі, высыланыя у Дзяржаўны Дэпартамант у Вашынгтоне, ды шырака пропагандуючы свае дамаганьні.

Амэрыканцы беларускага паходжаньня поўнасцю спаўчуваюць вызвольнай дзейнасці палякаў у СШАмэрыкі.

Аднак, у сваёй вызвольнай акцыі, палякі імкнуцца ня толькі скінуць з польскага народу няволю Савецкай Рэспублікі, але яны хочуць паняволіць частку беларускага народу, насяляючага заходнія абшары Беларусі. Чарговы Польска-Амэрыканскі Кангрэс, які адбыўся ад 30 верасьня да 2 кастрычніка 1960 г. у Чыкаго, Іллінойс, прыняў рэзалюцыю, у якой чытаем наступна:

"The Polish American Congress will not cease in its efforts to restore to Poland the frontiers of 1939 in the East and that such Polish bastions as Lwow and Wilno can again be returned to the motherly bosom. The Polish Eastern territories were forcibly transferred to Soviet tyranny, depopulated through mass deportations and finally ceded to the Communist by the Yalta agreement against the will of the population and without the consent of the legal Polish government".

Павэрсальская Польшча ад 1921 г. да 1939 г. акупавала этнографічна беларускія землі з гарадамі: Пінск, Берасьце, Баранавічы, Горадня, Беласток, Вільня і інш. Гэта тэрыторыя, званая Заходній Беларусія, мae каля 100,000 км² абшару. Тут жылі і жывуць такія нацыянальнасці: беларусы, жыды, літоўцы, татары, расейцы, палякі і інш. Вялікую балшыню насельніцтва бо каля 70% становілі беларусы, агулам каля 4,5 мільёнаў чалавек. Польскае насельніцтва на гэтых землях становіла дробную мяшуню. У Горадзенскай акрузе яны становілі каля 10% у 1917 г. Надобная колькасць палякаў жыла і у іншых частках Заходній Беларусі. На 2-й Сусветнай Вайне, калі гэтых землі былі акупаваныя Савецкай Расеяй і далучаныя да БССР, амаль усе палякі выехалі адсюль у Польшчу.

Заместа палякаў урад Савецкай Рэспублікі прыслаў сюды расейцаў

і іншыя азіяцкія нацыянальнасьці, на якіх Расея апірае сваю акупацыйную уладу.

Аб беларускасці Заходний Беларусі съведчыць так званая "Лінія Керзона"- мяжа аддзяляючая беларускі і украінскі народы ад польскага. Гэта мяжа, хаця ня зусім правільная, была вызначаная прадстаўнікамі заходніх дзяржаваў у 1919 г. на мірнай канфэрэнцыі у Парыжы. Аб беларускасці Заходняй Беларусі съведчыць пастанова канфэрэнцыі Вялікай Тройкі у Ялце з 1945 г., якая аддала усю Беларусь у няволю Савецкай Рэсей. Але перадусім аб беларускасці Заходняй Беларусі съведчыць прахываючае там аутахтоннае насельніцтва, вялікую большину якога становілі і становяць беларусы.

Сучасныя польскія прэтэнсыі да Заходняй Беларусі становяць выраз звычайнай колёніяльна-захопніцкай палітыкі польскіх імперыялістичных колаў. Яскрава гэты польскі колёніялізм выступіў у часы існаванья павэрсальской Польшчы. Польскі акупацыйны урад, шляхам адміністрацыйнага, паліцэйскага і вайсковага тэрору у Заходняй Беларусі:

1. пазбавіў 4.5 мільёнаў беларускага насельніцтва прадстаўніцтва у сэнаце і сойме;
2. зачыніў усе беларускія пачатковыя і сярэднія школы;
3. зьліквідаваў усе беларускія палітычныя, культурныя і гаспадарчыя арганізацыі;
4. забараніў усё беларускую прэсу і выдавецтва публікацыяў;
5. праводзіў полёнізацыю беларусоў самымі жорсткімі мерамі;
6. полёнізаваў праваслаўную царкву і разбураў праваслаўныя цэрквы;
7. не дапушчаў да беларусізацыі каталіцкага царкоўнага жыцця;
8. праводзіў колёнізацыю беларускіх зямель польскімі вайсковымі асаднікамі;
9. не дапушчаў да куплі зямлі беларусамі;
10. не дапушчаў да урадавых, самаурадавых пасад беларусаў;
11. не рабіў інвестыцыяў, патрэбных для развицьця гаспадаркі гэтих земляў, утримліваючы іх на прымітыўным узроўні;
12. шматлікія турмы і канцэнтрацыйны лягер у Бярозе Карцускай былі перапоўнены беларусамі;
13. безрабоцьце і нэндза былі удзелам у першую чаргу беларусоў на гэтих землях.

Нацыянальна-палітычны, культурны і гаспадарчы уціск беларусоў у Заходняй Беларусі ад 1921 г. да 1939 г. вельмі падобны да уціску і прасьледу беларусаў у Усходняй Беларусі, так званай БССР, урадам Савецкай Рэсей. Абодва гэтыя народы: палякі і расейцы імкнуліся і імкнуцца вынішчыць нацыянальныя асновы беларускага народа і ператварыць яго у поль-

скі, або расейскі народы. Аднак, па сягоныя беларусы захоўваюць сваю нацыянальную асобнасць ды імкненіне да адбуванья сваёй незалежнай дзяржавы на усіх этнаграфічных беларускіх землях, уключаючы і Заходнюю Беларусь. Аб гэтым сведчадзь пастановы 1-га Усебеларускага Кангрэсу з 1917 г. у Менску, пастановы 2-га Усебеларускага Кангрэсу з 1944 г. у Менску, як і збройным змаганьні беларусоў супроць акупантаў з усходу і захаду.

Мы просім, каб пры фармаваньні сучаснай і будучай палітыкі ураду СШАмэрыкі адносна усходняй і сярэдняй Эўропы, прыняць пад увагу патрэбы і дамаганьні беларускага народу, нароуні з патрэбамі іншых народаў, паняволеных Савецкай Расеяй. Пры вызначэнні абшараў паасобных народаў, у тым ліку і беларускага, вырашальным павінен быць прынцып самавызначэння народаў, пракламаваны прэзыдэнтам Вільсонам падчас 1-ай Сусветнай Вайны. Нацыянальна-вызвольныя імкненія беларускага народу з апошніх дзесяцігодзьдзяў становяць добрую ілюстрацыю для разуменія сучаснай сітуацыі беларускіх этнографічных абшараў. Накідванье новай польскай акупацыі, заместа савецка-расейскай, было-б новай крыўдай беларускаму народу і становіла-б крыніцу новых нацыянальных закалотаў.

З глыбокай пашанай да Вас,

I. Касяк

Старшыня

- 0 -

Ул. Клішэвіч

Макар і я абодва мы
Шукалі працы у гэтым тле.
У неба п'яліся дамы
Нам адмаўлялі у мяtle.

Блукалі мы, нас брала злосьць,
Цаміж людзьмі ступалі квола.
Ды што калі нязваны госьць
Заўсёды горай за мангола.

Дапамагчы ніхто ня змог
Ва уласным нашым цяжкім лёсе
І не адзін глухі парог
Пераступіць нам давялося.

Вось так шукалі хлеба мы,
Надзеі зьніклі, зъбегла вера.
Давілі цяжарам дамы,
А чалавек рабіўся зъверам.

25.4.1950 г.

Х Т О Т Ы ?

"Мой родны кут, як ты мне мілы!"

/Перадрук: "Православный календарь на 1961 год
Издание Варшавской Православной Митрополии"/

Кожнаму чалавеку даў Бог "родны кут". Таму ён родны, што там чалавек нарадзіўся, там ён у пяршыню учую роднае слова ад свае мамы "сыночак, дочанька"... "Мама" - гэта, бадай, першае слова, якое ён вымавіў. Таму гэта роднае, што гэтае слова выссаў ён з грудзей сваёй маці з малаком, якое давала яму сілы жыцьця. Першы крок, першы съядок, пакінуты на роднай съцежаццы, па якой хадзіла яго маці, тата, браты, сястронкі, застаецца, неяк незразумела, глыбока у душы на усё жыцьцё, да съмерці. Кожная птушачка па-свойму шчабечা, як кожны чалавек па-свойму гаворыць. Птушачку злучвае шчэбет, чалавека-ж мова. Калі іх многа, радасны і вясёлы іх шчэбет. Калі-ж іх мала, альбо адна, неяк вельмі сумна лъецца яе песня. Здаецца, што яна плача. Так бывае і у жыцьці чалавека. Радасна і прывольна, калі нас многа і у родным сваім кунце! дау Бог і людзям мову, месца - родную зямельку, па якой маюць хадзіць, з якой, бы з грудзей маці, воду-шчасьце піць, бы з рук маці хлеб атрымоуваць, а пасля прытуліць набалелую голаў да яе грудзей і прасіць, каб прытуліла да сябе назаўсёды. добра чалавеку, калі ён жыў тым, чым жыла яго маці, не забыў ні свае роднае мовы, ні свае зямелькі, свайго роднага куточка.

"Скажы мне тваё імя, а я скажу Табе, кто ты" - Вось абтым "хто ты", хачу некалькі слоў сказаць.

Беларусь - гэта не штучная назва, гэта не пустое слова, а гэта жыцьцё, якое напісаны, на працягу вякоў, рукою Тварца. Аб славуным мінульым Беларусі помніць пасівелыя вякамі курганы, лягендарныя замкі, нашыя родныя храмы Божыя, пажаўцелыя памятнікі пісьменнасці, векавыя дубы плюць песні аб герайзме нашых продкаў, калі ім трэба было аддаць сваё жыцьцё за родную зямельку... Пявучая беларуская мова, яна быццам народная песня, мілагучная і плывучая, як яе ціхія воды "рэчачак крутых". Народная песня перажыла вякі; у ей, як у лютэрку, адбіваецца гора і радасць, прыгнёт і слава у мінульым нашых славных продкаў. Царква на Каложы у Гродне /XI в./, лыровіцкі манастыр, цудатворная лыровіцкая Ікона Божай Мацеры, цэрквы у Сынковічах, Маломажайкаве, разваліны Супрасльскага Благавешчанскага Сабора гавараць нам аб мінульым. Нават Грунвальд, 550 год таму назад, не абышоўся без беларуса. Там нашыя продкі змагаліся з ворагам за шчасьце і мір сваіх сяброў-славян. Там рэхам грома чуўся баявы кліч на бязбрэжных грунвальдзкіх палях на роднай нашай мове; там цякла кроў палякаў, літоўцаў, беларусаў, сма-

ленскіх палкоў і інш. Там ляжаць родныя косьці нашых родных продкаў... дзе беларус ня быў, куды ён не хадзіў! Дзе ён не пакінуў съяды па сабе цяжкай, крывавай працы! Ен дайшоў аж да славнага Хоціма у 1621 годзе. Тым праудзівым верным сынам сваёй зямлі вечная памяць! Але вось тым, што вы ракліся свайго і забылі сваю мову, як-жа цяжка прабачыць! Таму хадкевічу, які выйшаў з Беларуса, з роднае яму калісьці Гарадоцкае, Заблудаўскае, Клышынскае і Супрасльскае зямлі, у якім плыла у жылах тая-ж кроў, якая плыве і да гэтуль у нашых жылах. Як гэта балюча гучыць: "дурны той, хто гоніцца за сумленьнем". Колькі іх прайшло у мінульм, не бараніўших свайго народу! Патоцкія, Радзівіллы, Тышкевічы, Пацы, Хадкевічы і іншыя! - усе гэта ахвяры, злоўленыя на вудачку, з прыманкай ганораў і славы. Іх няма, але народ застаўся які жыў, жыве і жыць будзе, пакуль ён не забудзе, што ён беларус. Нажаль беларускі народ зажыў многа гора. Вякамі ён цярпеў. Яго тауклі з усіх бакоў. Зашчаміўшы зубы ён маўчаў, ды, як раз'юшаны зьвер, бараніўся, то адыходзіў сумны і гаротны. Съяза і пот яшчэ больш яго параднілі з роднай зямелькай... Пасыля ён пачынае называць сябе "тутэйши". Ен зразумеў, што так мусеў зрабіць, каб застацца на сваёй зямлі, каб съпяванаць сваю песню, гутарыць па-свойму, над калыскай шаптаць паціхен'ку, як гэта было ад вякоў, "сывночак", "дочанька", каб чуць салодкае у адказ "мама", "тата", каб у вясёлых вочках свайго дзіцяці убачыць сваю родную бацькаўшчыну - Беларусь. Беларус - ён таксама і змагар за родныя справы. За сваю царкву, за веру бацькі і мацеры. Ен вытрымаў на сваіх плятох усю цяжкасць, калі лютавала на яго зямлі накінутая вунія. Беларусы умелі бараніць сваю веру, так напр. калі езуіта Пятро Скарга у 1577 годзе у Вільні выдаў сваю працу пад загалоўкам "Пра еднасць царквы Божай пад адным пастырам", у якой ён крытыкаў праваслаўе, праваслаўнае насельніцтва выкупіла першое выданье - гэтае працы зьнішчыла. У 1609 г. зрадніка праваслаўнае веры, Пацея вуніята у Вільні людзі зъбілі на вуліцы і адсеклі яму 2 пальцы, за што былі цяжка пакараны каралеўскімі уладамі.

У Віцебску натоўп мяшчан у 1623 годзе, 12 лістапада забіў ворага свайго праваслаўнага народа вуніята архіяпіскапа Іосафата Кунцэвіча за то, што ён адбіраў праваслаўным цэрквы, а гэтым і іхнюю веру бацькоў. Вось і яшчэ што рабіў Кунцэвіч. Па загаду яго выкопывалі праваслаўных дзеячоў беларусаў з магіл і іх цела пакідалі сабакам і драпежным птушкам на ежу. У 1620 годзе, недалёка Полацка, загадаў ён збурыць манастыр у якім было поўна праваслаўных богамольцаў. Калі гарэў манастыр, а у ім людзі, Кунцэвіч служыў малебень на горцы, дзякуючы Богу, што гінуць у полымя "схізматыкі", якія ня хочуць прызнаць Рымскага папы намеснікам Ісуса Христа.

Гарэлі людзі, аднак вера беларуса не згарэла. Веру ён захаваў праўдзівую, што Ісус Хрыстос ёсьць Сын Бога Жывага, што ёсьць Галава Царквы, а не Рымскі папеж. Больш як 200 год ён цярпеу на сваёй роднай зямельцы зъдзекі. Яго Царкву аддавалі арандатару-карчмару самому-жа зачынілі рот, каб па-свайму не гаварыў. Аднак праваслаўны беларус верыў, што ён ня згіне, што "загляне сонца і у яго ваконца". Магнаты выракліся свайго народу, шляхта сталася ворагам яму, а ён апусьціўши руکі, ды скіліўши голаў думаў і чакаў цярпяліва, каліж променъ спрэядлівасці заблышчыць над яго старонкай.

Заглянем у гісторыю Беларусі. Калі паўсталі Вялікае Княства Літоўскае, стара-беларуская мова сталася дзяржаўной, г.зн. што усе граматы, дзяржаўнае пісьмаводзтва вяліся на беларускай мове, аб чым сведчыць "Літоўскія летапісы", у якіх падзеі апісваюцца з 1380 года па 1548, як напр. "О вяликом князі Кгидымине як Троки зарубал и Вильню", "О князи Вітовте, як король польский Ягайло слал до него, просячи его" і інш. "Судзебнік" караля Казіміра Ягелончыка з 1468 г., выданы у Вільні на беларускай мове, Літоўскі Статут з 1929г., 1566 і друкаваны з 1588 года. Друкарства кніг гаворыць аб вялікай культуры выдатнейших дзеячоў беларускага народа у ХУІ ст. калі ужо гэты народ, загартаваны у цяжкай барацьбе за свой быт, стварыў у сябе этнічна самастойную адзінку. Юры Скарына з Полацка у 1504 годзе вучыцца у Кракаве, пасъля у 1512г. у Надуі, дзе прысудзілі яму вучоную ступень доктара мэдыцынскіх навук. Ен імкненцца пашырыць асьвету у родным народзе. У цяжкіх варунках ён выдае друкам у Чэхіі у 1517 годзе "Псалтыр", а пасъля 22 кнігі Бібліі /1517 г., 1519 г./ з прадмовамі на роднай мове, называючы чытача "мой любімый приятелю", "абы братя моя Русь, люди посполитые, чтучи, могли лепей разумети". Вось як ён пісаў аб тым што і цяпер актуальна: "Поинеже от прирождения звери, ходящие в пустыми, знать ямы своя; птицы, летающие по воздуху, ведают гнезда своя, рыбы плывающие по морю и реках, чують виры своя, пчелы и тым подобная боронять ульев своих - також и люди и где зродилися и ускормлены суть по Бозе, к тому месту великую ласку мауть". А ці ты маеш ласку да свайго роднага месца? Баронячы сваю праваслаўную веру. Скарына у 1525 г. выпускае у съвет "Апостол" і "Малую надарожную кніжыцу". Цяпер амаль забыта Заблудава у Беластоцкім павеце. Заглянем у гісторыю яго. Там рускі першадрукар Іван Фёдараў надрукаваў у 1568 г. "Учитальное Евангелие", пасъля-ж 2 гадоў там-же выдаў "Псалтыр" з "Часаслоўцам". Сымон Будны з пад Заблудава, баронячы сваю праваслаўную веру, выдаў Катэхізіс у якім паясьняў адступленьні рыма-каталіцкай рэлігіі ад праваслаўных догмату. Гэтую кнігу ён выдаў "для простых людзей языка руского в пытаніях і одказах". Князёу Радзівілу просіць у прадмове, каб шанавалі і любілі родную мову, каб яны "всім іншим о себе

добрый взор и приклад давати дачили". Існуючыя з дауніх часу на Беларусі "Брацтвы" уключыліся у барацьбу за родную справу, за сваю веру, за мову, за нацыянальнае існаванье. Каб спыніць варожы паход езуітаў, які ажыцяўляўся праз іхнія калегіі і школы, брацтвы стварылі свае школы, мэтай якіх была барацьба супроць усяго чужога беларускай душы."Фынос"-Мелеція Сматрыцкага у пач. ХУІІ ст., выданы у 1610 г. ускالыхнуў сэрца беларускага народа. У тым-же годзе каралеўскім указам было забаронена чытаць гэтую книгу пад пагрозай 5000 зл. штрафу і турмы. Друкарню у Вільні зачынілі, знайдзеныя ў ёй экзэмпляры спалены, а Леонцій Карповіч, загадчык друкарні, атрымаў 2 гады турмы. Не згіналі свае галовы беларусы. Запісалі многа з іх залатымі літарамі у гісторыі свайго народа, сваі імёны у барацьбе за свой нацыянальны быт. Сваё жыцьцё аддаў за сваю веру і народ съв. Афанасій ігумен Брэсцкі, які паходзіў з пад Гродна, у 1648 г., 18 верасьня. Ці ведаеш, што да 1697 года ускроль гаварылі, пісалі, вучылі у школах, пісалі граматы і судзебныя установы на беларускай мове? Калі-ж цяпер цябе пыталі хто ты - ты адказаў "тутэйшы". "Не хачу беларускай мовы у школе бо яна...простая". Гутарыць баішся. ці можа табе стала стыдна прызнавацца да сябе самога?

Вось паглянь вакол сябе, паглянь на сябе самога. Дрэва расце з карэніняу. Карэніні - тваі бацькі, дзяды, прадзеды, твае продкі, якія сталіся ужо зямлёю. Ты вырас з іх. Любі свой "родны кут", сваю родную мову, сваю нацию, сваю праваслаўную рэлігію, якою жылі твае продкі.

Адзін вялікі пясьніар беларускі так пісаў: "Дык-жа знайце, чагоб я хацеў, аб чым думачкі толькі мае: каб мой люд маю песню запеў і пазнаў аб чым песня пле! /Купала/.

С্বятай сваю песню беларускі народзе! Глядзі, як ветліва усъмхаюцца да цябе красачкі, голубыя вочкі ільну, валошкі у съпелым калосі збожжа! Як радасна шчабечча птушачка, родны твой салавейчык, які цешыу сваім голасам тваіх продкаў родных, тваіх: тата, маму, браточку, сястронак.

Ен, с্বяываючы, хоча табе сказаць, каб ты не забыў, "хто ты". дзе-ж вы мае родныя, забыўшыя мяне, пакінуўшыя сваю Радзіму, свой родны кут", забыўшыя сваю родную мову? - пытае наша зязюленька, плючу "ку-ку", - як быцдам адзінокая маці над магілай свайго пакінуўшага яе сына...

Паглянь вакол сябе. начытай гісторыю твайго народу; гавары так, як вучыла цябе маці. Калі-ж ты ужо дзесь жывеш, а прыляціш, быцдам птушачка, у свой родны куточак, дык с্বятай так, каб мы пазналі цябе, што ты Беларус.

Япіскап Васілій

Ад Рэдакцыі:

Так піша Япіскап Бельскі Васіль /Дарашкевіч/, у абставі-

нах падвойнага прыгнёту і тэрору камуністычнага ражыму на-
агул і польскага шавінізму у асаблівасці...

Люк-жа убога і несымпатычна на гэтым фоне выглядаюць бы-
лыя беларускія Япіскапы Філафей і Апанас, якія у самы кры-
тычны мамэнт кінулі сваю беларускую праваслаўную паству на
раздарожжы, а самі пайшлі у Расейскае зарубежжа, дзе па сё-
ньняшні дзень тримаюцца яго, як вош кажуха, служачы паніхі-
ды па царох-бацюшках.

Адыход беларускіх Япіскапаў ад сваіх вернікаў на чужыне,
прычыніўся да таго, што новыя "аўтокефальныя" Япіскапы - бе-
ларусы хіратанізуюць людзей зусім не падгатаваных да гэтае
так адказное працы, ды тварэнъне фікцыйных "Епархіяў", не
маючых прыходаў - вось найсумнейшае зъявішча у нашым права-
слаўным жыцьці на чужыне.

Ці гэта усе бачаць і разумеюць былыя беларускія Япіскапы
Філафей і Апанас? Няужо яны зусім забылі свой Беларускі
народ з якога самі-ж выйшлі? Няужо матарыяльны бок іх больш
цікавіць, як духовы? Беларусы беднымі былі і ёсьць, а гэта
магчыма таму, што іхнія як сьвецкія, таксама і духоўныя кі-
раунікі часта прадаваліся ворагам за срэбранікі!

ВЕСТКІ З НЯМЕЧЧИНЫ

Канферэнцыя Эўрапейскага Міжнацыянальнага Супрацоўніцтва
у Замку Бад Лебэнзэл

Ад 5-га па 9-га сьнежаня 1960 г. у супрацоўніцтве з Між-
народным Форумам адбылася чарговая Канферэнцыя Эўрапейскага
Міжнацыянальнага Супрацоўніцтва. Старшынёю Канферэнцыі быў
пасол у Нямечкі Бундэстаг /Сойм/ Гасп. Густаў Адольф Гэдат.
У Канферэнцыі прымалі удзел 40 чалавек. Сярод запрошаных га-
сцей знайходзіліся прадстаўнікі розных палітычных, навуко-
вых арганізацый а таксама прадстаўнікі прэсы. Ад беларусаў
у Нямеччыне быў запрошаны Гасп. Д. Касмовіч, які прымаў ак-
тыўны удзел у працах Канферэнцыі. Былі зачтаны і прадыску-
таваны наступныя рэфэраты:

1. Эўропа цэнтралізаваная ці Фэдэралістычная?
2. Нацыянальная сьведамасць і агранічэньне сувэрэнітэту.
3. Нацыяналізм, патрыятызм, шавінізм./Дыскусія за круглым
сталом/.

Гасп. Касмовіч прымаў удзел у працах наступных падкамі-
сияў:

- a. Палітычныя аспекты у сучаснасьці і будучыні,
- b. Ці нацыянальная сьведамасць ёсьць перашкода для слу-
жэнья Эўропе?
- c. Ці панаднацыянальная надбудоўка перашкаджае існаванню
нацыянальнасьці і нацыянальной дзяржаве?

Старшыня Канфэрэнцыі - гаспадар замку Г.А.Гэдат цёпла прывітаў прысутных гасьцей пры цёплым каміне і запрасіў усіх у рытарскую залю, дзе адбывалася паседжанье Пленуму. Залія была прыбрана нацыянальнымі съязгамі эўрапейскіх народаў, сярод якіх займаў роўнае мейсца беларускі бел-чырвона-белы съязг.

Галоўныя рэфэраты выклікалі гарачую і рэчовую дыскусію як падчас Пленуму так і у падкамісіях. Дыскусіі былі праведзены на высокім узрауні.

Пасля прадыскутаванья парушаных тэмаў у падкамісіях, былі прыняты адпаведныя рэзалюцыі, якія пасля паправак на Пленуме былі прыняты Пленумам Канфэрэнцыі.

Рэзультаты Канфэрэнцыі падсумаваныя былі у шасці рэзалюцыях. Між іншым было съверджана, што Эўропе адпавядает больш фэдэралістычны а не цэнтралістычны кірунак. Нацыянальная съведамасць народаў Эўропы ня ёсьць перашкодай да злучанай Эўропы. Гэтая нацыянальная съведамасць ня робіць перашкоды для агранічэння сувэрэннасці Эўрапейскіх дзяржаваў на карысць злучанай Эўропы, а эўрапейская панаднаціяльная надбудоука не пагражает незалежнасці малых эўрапейскіх дзяржаваў і заніку нацыянальнай съведамасці малых народаў.

Асобісты контакт усіх прысутных прадстаўнікоў эўрапейскіх народаў, сэдэчная і цёплая атмасфера, якая панавала сярод запрошаных удзельнікаў Канфэрэнцыі шмат прычынілася да узаемнага міжнаціянальнага запазнання і зразуменія.

- 0 -

1-га лютага 1961 г. у горадзе Штутгарт у залі Швабэн Готэл адбылося паседжанье эмігранцкіх прадстаўнікоў супольна з прадстаўнікамі нямецкіх урадавых колаў, нямецкага парламэнту, прэзы, Высокага Камісара па справах бежанцаў. Присутнічала каля 50 чалавек. Ад беларусаў быў запрошаны і прыступіла на паседжанні гасп. Д. Касмовіч.

Абгаварваліся важныя культурныя і сацыяльныя справы.

Нямецкія урадавыя прадстаўнікі падкрэслілі добрую волю нямецкага Ураду дапамагчы іншанаціяльным уцякачам, якія апынуліся у Нямеччыне у выніку 2-ой Усясьветнай вайны, у палепшанні іх сацыяльнага дабрабыту а таксама у іх культурным жыцці. Было падкрэслена, што нацыянальная съведамасць эмігрантаў не павінна заняпасці, а наадварот, яна павінна узмацніцца. Дзеля гэтага нямецкі Урад асаблівую увагу звярочвае, каб эмігранты не забываліся роднае мовы, рэлігіі і сваёй культуры. Нямецкая дзяржава будзе старацца дапамагчы ініцыятыве эмігрантаў у гэтым напрамку.

Выбрана асобная падкамісія у склад якой уваходзіць і беларускі прадстаўнік, для супрацоўніцтва у галіне культурна-сацыяльнай з адпаведным міністэрствам.

- 0 -

24-га лютага г.г. Прэдстаўнік Высокага Камісара па справах бежанцаў у Нямеччыне гасп. Раймонд Тэррілон запрасіў у Мюнхэн на паседжанье прэдстаўнікоў эмігранцкіх арганізацыяў у Нямеччыне. Ад беларусаў прысутнічаў гасп. Д. Касмовіч.

На паседжанні парушаны былі між іншымі тэмамі - справа адшкадавання тым бежанцам якія пацярпелі на здароўі за часоў 2-ой Усясьветнай вайны ад нямецкіх уладаў із за нацыянальных поглядаў і дапамога з г. зв. УНГЦР.

Усе асобы, дзе-б яны ня былі цяпер і якія пацярпелі із за нацыянальных погледаў, як папярэдня было сказана, могуць атрымаць адшкадаванне ад Нямецкага Ураду, які прызнаў на гэту мэту 45 мільёнаў дм. Асобы гэтых павінны быць яшчэ без грамадзянства таго Краю, куды яны выэмігравалі.

- 0 -

25-га лютага г.г. у Мюнхене адбылося паседжанье ЦК АБН, якое правёу падпалкоўнік Д.Касмовіч. Паміж іншымі тэмамі, якія датычылі вызвольнай барацьбы паняволеных камуністамі народаў, быў зроблены агляд прарабленай працы, апрабаваны плян дзейнасці на 1961 год, а таксама падпісаны Меморандум да Арганізацыі Аб'еднаных Нацый у справе вызвольнай барацьбы паняволеных бальшавікамі народаў.

- 0 -

3-га сакавіка г.г. адбылося у Штутгарт паседжанье падкамісы ў справах культурно-сацыяльных бежанцаў у Бадэн Вюртэнберг з удзелам прэдстаўніка Міністэрства. На паседжанні узяў удзел прэдстаўнік ад беларусаў.

З ВЫДАВЕЦКАЕНИВЫ

У канцы лютага гэтага году вышла у съвет кнішка у ангельскай мове Праф. Р. Астроўскага пад назовам:

"Fragments from the History of Byelorussia"

Сабраны аутарам гістарычны матар'ял ахоплівае перыяд ад 10 да 17 стагодзьдзя уключна, ды датычыць пераважна тых гістарычных фрагмэнтаў, якія былі сфальшованы расейскімі іпольскімі гісторыкамі. Апублікованы праўдзівы гістарычны матар'ял паволіць ня толькі чужынцам глянуть іншым вокам на паданыя расейцамі і палікамі гістарычныя вэрсы, але адначасна гэтая кнішка будзе вельмі карысна і для той нашай беларускай моладзі, якая паслугоўваеца ужо ангельскаю мовою значна лепш чымсь беларускаю.

З тэхнічнага боку кнішка выдана без закіду. Ілюстрацыі вельмі удалыя.

Цана кніжкі 10/- або 1,5 даляра. Выпісаць можна праз Рэдакцыю часопіса "Аб'еднанье".

З ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСІ

/Працяг з папярэдняга нумару/

Вайна распачалася улетку 1654 г. і з малым перапынкам /1656-1658/ трывала аж да 1667 году. Перад самай вайной маскоўскі цар Аляксей звярнуўся да беларускага і украінскага народаў з адмысловай граматай, у якой пісаў, што ён ідзе вайною "на супостатаў і ворагаў рускага народу і праваслаўнай царквы - палякаў", каб "усходняя царква ад ганенъня вызвалілася і старымі грэцкімі законамі красілася, каб за многія каралеўскія няпрауды ваздалася месьць". Цар заклікаў беларусаў дапамагаць расейскаму войску, дакляруючы захаваць у цэласці усю маёмасьць і усе права для гаспадарскага разьвіцця. І у шмат якіх мясцах гэтую дапамогу расейцы мелі, бо сяляне рознымі спосабамі рабілі вялікія шкоды для польскага войска.

Пасля заняцця расейцамі Полацка цар даў грамату палачанам, якой дазваляў бязмытна гандляваць, судзіца выбранымі судзьдзямі і цэлы рад іншых ільготных правоў. Заняўши Магілёў, цар дакляраваў дзволіць мяшчанам карыстацца майтборскім правам, насіць адзежу старадауным беларускім звычаем, не хадзіць на вайну, двары вызваліць ад вайсковага пастою, а рамеснікам і дробным гандляром выбіраць загадчыкаў гарадзкіх прыбыткаў і выдаткаў. Паляком і жыдом цар загадаў не даваць магчымасці займаць якія-небудзь пасады у горадзе. Падобныя граматы даваліся і іншым беларускім гарадам. Таму беларуская дапамога расейцам усюды узрастала і яны зайлі што раз большая беларускія тэрыторыі і ужо у 1655 г. у іхных руках апынуліся усе усходнія беларускія землі, а таксама і заходнія з гарадамі Вільній і Горадній.

Беларусы дапамагалі расейцам ня толькі паўстаньнямі пры палякаў, але і прычыняліся да закладання фундаманту для разьвіцця расейскага школьніцтва, літаратуры, нацыі, культуры. Так, напрыклад, з Полацка у Москву быў перацягнены ведамы культурнік і прафаведнік ерамана Сымон Сітняковіч, прозваны пасля Сымонам Полацкім. Ен багата пісаў, шырока займаўся культурнаю працой і узгадоўваў царэвіча Фёдара Аляксеевіча. Ягоная праца пакінула па сабе широкі сълед. Ад таго часу расейцы пачалі перакладаць з беларускай мовы у мову расейскую розныя кніжкі і наагул, бяручы за узор беларускую культуру, разьвіваць сваю культуру расейскую.

Што-ж за гэта у сапрауднасці несла Беларусі Москва? У запрауднасці яна палажэння у Беларусі на лепшае ня звінчыла. Абяцаныні цара не датрималіся. У гарадох і паветах былі прызначаныя за кіраунікоў расейскія царскія ваяводы, якія рабавалі і прасльедавалі беларускі народ. Сялянства да-

лей мусіла пераносіць прыгонны гнёт, а тыя землі, якія пакінула шляхта ці магнаты, што паўсякалі, цар раздаваў маскоускім дваранам і балрам. Словам, Масква несла Беларусі тое самае, што і Польшча, толькі з адваротнага боку. Бачачы та-кія расейскія парадкі, народ, а насамперш шляхта і мяшчане выражалі сваё незадавальне і бунтаваліся, што, бязумоўна, спрыяла паляком у іхній вайне супроть Масквы.

У 1655 г. вайною супроть Польшчы выступіла Швэдзія. Швэдзія войска пад кірауніцтвам Карабля-Густава заняла блізу усю Польшчу, даходзячы аж да Чанстаховы. Карабль-Густаў пачаў тады з Расейі гутаркі аб падзеле заваёваных земляў.

Выступленне Швэдыі супроть Польшчы, а таксама незадавальне беларускага народу з Польшчы і Расейі, беларускія паўстаньні супроть абедзівюх і відавочны факт, што ані Польшча, ані Масква нічога добра га для Беларусі не дадуць, стварылі новую арыентацыю на вызваленне Беларусі. Тварцом гэтай арыентацыі быу беларускі магнат князь Януш Радзівіл. Ен не пайшоў ані з Польшчай, ані з Расейі, а у 1655 г. выступіў на старане Швэдыі і праводзіў думку адрадзіць Беларуское Гаспадарства - Вялікае Княства - пад ейнай апекай. Нажаль, сам князь Януш Радзівіл згінуў у змаганьні з палякамі, ды пасъля Швэдыя пачала прыйграваць вайну з Польшчай.

З мірных перамоваў Швэдыі з Масквою нічога ня выйшла. Расея, баючыся Швэдыі і, апрача того, верачы палякам, якія пад швэдзкім націскам згаджаліся аддаць маскоускаму цару польскі каралеўскі пасад, Беларусь і Украіну, перастала ваяваць з Польшчай, а пачала вайну з Швэдыяй. Калі паляком удалося адбіць швэдаў, тады польскі сойм не зацвердзіў дакліраванняў і умовы з Масквой аб передачы польскага пасаду і Беларусі з Украінай маскоускаму цару. Мала того, палякі перацягвалі на свой бок нездаволеных з маскоўскіх парадкаў украйнскіх казакаў і беларусаў, якія ужо арганізавалі супроть Масквы паўстаньні. Так, прыкладам, у Магілёве супроть расейцаў у 1661 годзе выбухла паўстаньне пад кірауніцтвам бурмістра Левановіча. Паўстанцы разбройлі увесь 7-тысячны расейскі гарнізон і перабілі яго, а расейскага ваяводу злавілі і перадалі у рукі паляком. У такіх абставінах Масква мусіла адступаць і вайну прыйгравала.

Не зважаючы на гэта, ані беларусам, ані украінцам палякі ня выказалі свае удзячнасці. Расейска-польская вайна закончылася мірам у 1667 годзе у Андрусаве, паводле якога Беларусь і Украіна былі падзеленыя. Частка Беларусі, - Смаленшчына і частка Украіны з Кіевам апынулася пад маскоўскую уладай, а рэшта засталася пад уладай польскай.

Умовіўшыся з Масквой, палякі, бачачы жывучасць беларускіх самастойніцкіх імкненняў, зараз-жа яшчэ больш завастрылі сваю палянізацыйную акцыю на Беларусі. Тымчасам аднак пачаліся новыя вайны з туркамі і татарамі. У гэты час туркі

і татары сталі у вабароне Украіны і наагул хацелі пашыраць свае валоданьні у Эўропе. Турэцка-польскія войны за часоў гаспадараўання каралёў Міхала Вісьнявецкага /1669-1673/ і Яна Сабескага /1674-1696/ аслаблялі Польшчу. Гэтыя цяжкасці хацеў выкарыстаць беларускі магнат гэтман Павал Сапега, стараючыся вызваліць свой беларускі край і унезалежніць яго ад Польшчы. Але і гэтая спроба не удалася, бо край і народ беларускі даўгімі войнамі быў арабабаваны, змучаны і ня здолеў у гэнную часіну нанова разгарнуць шырэйшага і пераможнага змаганьня за сваё вызваленьне.

У кожным выпадку паўстаньні беларускага народу проці Польшчы і Масквы, спробы князя Януша Радзівіла і гэтмана Паўлы Сапегі узнавіць Беларускае Гаспадарства зъяўляюцца давадам вялікага герайзму беларусаў і жывучасці самастойніцкай беларускай ідэі.

Бачачы такую зъяву, польскія соймы, хочучы паняволіць Беларусь і зьнішчыць беларускую культуру, прыймалі розныя пастановы, скіраваныя супроць беларусаў і для хутчэйшае паленізацыі іх.

Так, у 1667 г. польскі сойм пастановіў вызваліць ад веных абавязкаў каталіцкае і вуніяцкае духавенства, а праваслаўнае ніжэйшае духавенства павінна было плаціць падаткі так, як плацілі і мяшчане.

У 1668 г. сойм пастановіў караць за пераход з каталіцтва або вуніі у іншую веру выгнаньнем з kraю.

У 1676 г. быў выдадзены закон, у якім праваслаўным забранялася пад карай съмерці выїжджаць за межы, або прыяджаць з-за межаў.

У 1697 г. польскі сойм прыняў пастанову, якая забараняла ужываць беларускую мову у урадах, судох і усялякіх урадавых установах, як у справаводстве, так і у карэспандэнцыі.

У 1699 г. той самы польскі сойм прыняў пастанову - закон, на аснове якога у самаурады маглі быць абіраныя толькі каталікі і вуніяты.

Адначасна польскія паны прысьпешана будавалі касцёлы і манастыры ды перараблялі праваслаўныя цэрквы на вуніяцкія, так што у другой палове XVII ст. на Беларусі было збудавана больш за 300 новых касцёлаў і манастыроў. Ксяндзоў і вуніяцкіх съвятароў палякі щодра надзялялі зямлёй і прыгоннымі сялянамі, каб яны лепш і ахватней праводзілі палёнізацыю. Паны у дварох падпарадкованых ім сялян усімі спосабамі прымушалі прыймаць вунію. Такім парадкам, палёнізацыя Беларусі усьцяж ішла наперад. Забарона-ж ужываць беларускую мову у урадах, судох і усялякіх урадавых установах, як у справаводстве, так і у карэспандэнцыі была найвялікшым ударам для Беларускага Народу і Беларускае дзяржаўнасці, даводзячай яе да занядаду.

Уладзімір Клішэвіч

В А С І Л Ъ К А Л І Н А
Паэма

Разьдзел 4-ты

XX

Каб на калені стаць прымусіць,
Хто перад Богам клятву даў,
Адсеклі голаў Беларусі,
А цела выスマктаў удаў
І над сталіцай noch і дзень
Вісела чорнай съмерці ценъ.
У Менску страх быў нябывалы,
Крывёй замучаных давліла:
То Ігнатоўскага магіла,
То нож у печанях Купалы.

XXI

Калі на заўтра Васіль рана
Пайшоў спачыць у дзядзькаў сад,
Душа была яго стаптана,
Яму хацелася назад,
Туды дзе родныя палі
Перад вачыма праплылі.
Праткнута сэрца тонкай пікай,
Вясёласць нікне, а надзея
Туманам клубіцца, радзее,
Васіль у роспачы вялікай.

XXII

Перад вачыма раздарожжа:
Куды пайсьці? І што тады?
Пытаныні цяжкія трывожаць
Балюча разум разум малады.
Сяброуства выплыла на міг,
Былі сябры, няма тут іх.
Трывожна вецер сад калыша,
Разъбегліся надзеяў мары.
Здавалася абух удары
На галаве у цяні зацішша.

ХХІІІ

Хоць галавой аб съцену біся,
 ці будзь цішэй нямой травы...
 Якія толькі не пляліся,
 Ня грызльі думкі галавы:
 "Ды што я думак не зъвяжу...
 А што калі-б цераз мяжу
 Да цольшчы ціха даць ды драла,
 А там, мне хлопцу маладому,
 Ня цяжка раду даць самому"-
 Трыўожна думка выплывала.

ХХІУ

Ці мала думак прашумела,
 Куды панесьліся яны?
 Васіль прысек сябе умела -
 Не паддаваць сабе маны,
 Ня лезьці думкай да нябёс,
 Калі яшчэ ты не дарос.
 Замежжа - гэта таямніца,
 Адважны спрыт і асьцярога.
 Васіль ня сьніў шляху такога,
 Якога съвет жыцьця байца.

ХХУ

Трыўожна крочыла сталіца,
 На вуснах цяжкая пячаць,
 Каб толькі як не памыліца,
 Каб лепей крок у такт пачаць
 Плыло жыцьцё крывею **з'яў**,
 Чырвоны кат як пан гуляў
 Сярод ахвяр драпежным рысем.
 Ня было выхаду другога,
 Была адна жывым дарога,
 Або турма, або скарыся.

ХХҮІ

Кругом нявольніцтва пужала.
 Хто быў у гэтым вінават?
 Калола у сэрца тонкім джалам,
 Гняло душу да самых п'ят.
 Жывое д'ябла перамог,
 Паставіў нас ля сваіх ног

Усіх трусьлівых на калені.
 На съпінах лупіць бізунамі,
 Ен богам стаўся перад намі,
 Дрыжым рабы ад яго цені.

ХХҮІІ

Расло пакутамі благое,
 Нясло багацьце іншым, пых.
 І як-жа так? Рукамі вояў
 Куюць ланцуг для іх самых.
 Народ загнаны пад прымус,
 Сягоныя ён, як сам Ісус -
 Ахвяра здрады, таннай платы,
 Нясе свой цяжкі крыж пакуты,
 Адведаць кпінаў і цыкуты,
 А пасъля быць на ім распятым.

ХХҮІІІ

Яшчэ зарана чорным песьням,
 Спаткае брудных іншы лёс
 Народ адважны уваскрэсьне,
 Як уваскрос Ісус Христос,
 Ен будзе слауны і жывы.
 Сваёй уласнай крою вы
 Заплаціце пакорна усё нам.
 На сілу трэба толькі сіла,
 Якая-б нехрысьць разъмясіла,
 Агнём вас нішчыць - не праклёнам.

ХХІХ

Лыве трывогамі сталіца,
 Ад вока шлях туман зацяг.
 Васіль ня хоча станавіцца
 Над ненавісны яму съцяг.
 Яму шаптала: "Не грашы
 На перакор сваей душы!
 Глядзі куды і як ступае
 Нага дарогай чалавека,
 Яшчэ раз добра заскумекай
 Ці гэта тут дарога тая."

/Ірацяг будзе/

З Б Е Л А Р У С К А Г А Ж Ъ Ц Ъ Ц Я

ЛЕНДАН Урачыстае съяткаванье дня незалежнасьці Беларусі у гэтым годзе было ладжана супольна арганізацыямі Хрысьціянскага Аб'еднання Беларускіх Рабочнікаў у Вяліка-Братаніі і Згуртаваньнем Беларусоў у Вяліка-Брытаніі.

Распачалося съяткаванье у Лёндане 26 сакавіка Багаслужбаю. Для праваслаўных багаслужбу адправіў а. Алег Міранович у царкве глуха-ніемых пры вул. Олдоук Роуд, а для рымакаталікоў у Марыян Науз Япіскап Часлаў Сіповіч у саслужэнні з ксяндзамі Львом Гарошкай, А. Надсанам і Я. Садоўскім.

Пасля Багаслужбы усе беларусы сабраліся у салі глуханіемых, дзе перш адбылася урачыстая акадэмія, а пасля супольны пачастунак, прыгатаваны беларускімі жанчынамі.

Адчыніу урачыстую акадэмію гасп. У.Бутрымовіч, прывітаўшы усіх прысутных. Пасля гасп. А. Варава прачытаў вельмі зъмястоўны рэфэрат, прысьвечаны акту 25 сакавіка.

Наступна былі прачытаны прывітаныні атрыманыя ад беларускіх арганізацыяў і установаў. На мастацкую частку злажылася выступленне хору ХАБР, які выканаў некалькі беларускіх народных і патрыятычных песняў, якія былі пераплецены дэкламациямі.

На заканчэнні акадэміі усе прысутныя хорам адсыпвалі Беларускі Нацыянальны Гімн.

Шмат беларусаў на гэты раз прыехала з па-за Лёндыну. Некаторыя ня бачыліся з сваімі знаёмымі па некалькі год і таму німа нічога дзіўнага, што прыемна правялі час пры пачастунку, успамінаючы супольна пражытых мінулыя часы ды абменьваючыся сваімі уражаньнямі з жыцця на эміграцыі.

Сяброўскія гутаркі зацягнуліся да познага вечара, калі, аднак, прыйшлося раставацца, бо раніцою кожнаму трэба было быць на работе. На развітанье усе шчыра дзякавалі арганізатарам урачыстасці за тую прыемнасць, якую яны атрымалі у гэты дзень.

Прысутны.

ЧЫКАГО США Дзень 25 сакавіка быў у гэтым годзе адзначаны у Чыкаго вельмі урачыста. Раніцою адбылася Багаслужба у Беларускай Праваслаўнай царкве з малебнам за Беларускі Народ.

Пасля Багаслужбы у залі Беларуска-Амэрыканскай Нацыянальнай Рады адбылася урачыстая акадэмія якую адчыніў кароткаю прамоваю і прывітаньнем прысутных Старшыня Б.А.Н. Рады гасп. Анатоль Новік. Наступна была зачитана адозва Прэзидэнта БЦР Праф. Р.Астроускага да беларускай моладзі і старэйшага грамадзтва, а так-жа прывітаныні ад беларускіх арганізацыяў, раскіненых па ўсім сьвеце.

насьля быў прачытаны вельмі зъмястоўны рэфэрат гасп. В. Пунтусам, прысьвежаны акту 25 сакавіка і вызвольнай барацьбе Беларускага Народу за дзяржаўную незалежнасць Беларусі.

У мастацкай частцы акадэміі выступалі вельмі удала два хоры - дарослых пад кірауніцтвам рэгента царкоўнага хору і дзяцей школынага веку пад кірауніцтвам гасп. Брушкевіч. Дзеци вельмі прыгожа так-жа прадэкламавалі некалькі вершаў.

На заканчэнні хор супольна з усімі прысутнымі адсыпявалі Беларускі Нацыянальны Гімн - "Мы выйдзем шчыльнымі радамі".

У тэй залі Бел-Амэр.Нацыянальной Рады у гэты дзень быў зладжаны супольны абед, за якім час прайшоў вельмі весела. Чыкаўская беларуская калёнія, рады якое у сучасны мамэнт значна павялічыліся у добрым настроі пакідала урачыстасць, каб заутра раніцай стаць пры свім варштаце працы.

Прысутны.

/Ірацяг з балонкі 2/

ведчаныні будуць успрыманы усім съветам як "Амерыканская Кераншчына" з яе усімі драматычнымі рэзультатамі.

Нашчасьце, адна з апошніх прамоваў прэзыдэнта Кэннэды дае надзею, што гэтак не станецца, а ён, не зважаючы на розныя пагрозы Хрущова, съмела і систэматычна будзе раалізаваць свае абязаньні у адносінах да падбітых бальшавікамі народаў, баронячы адначасна тым самым ня толькі сябе, але і увесёлье съвет перад пагражаячу небясьпекаю з боку камуністычнае тыраніі.

для таго, аднак, каб гэтая нялёгкая барацьба закончылася перамогаю, неабходна памятаць аб дзьвёх рэчах:

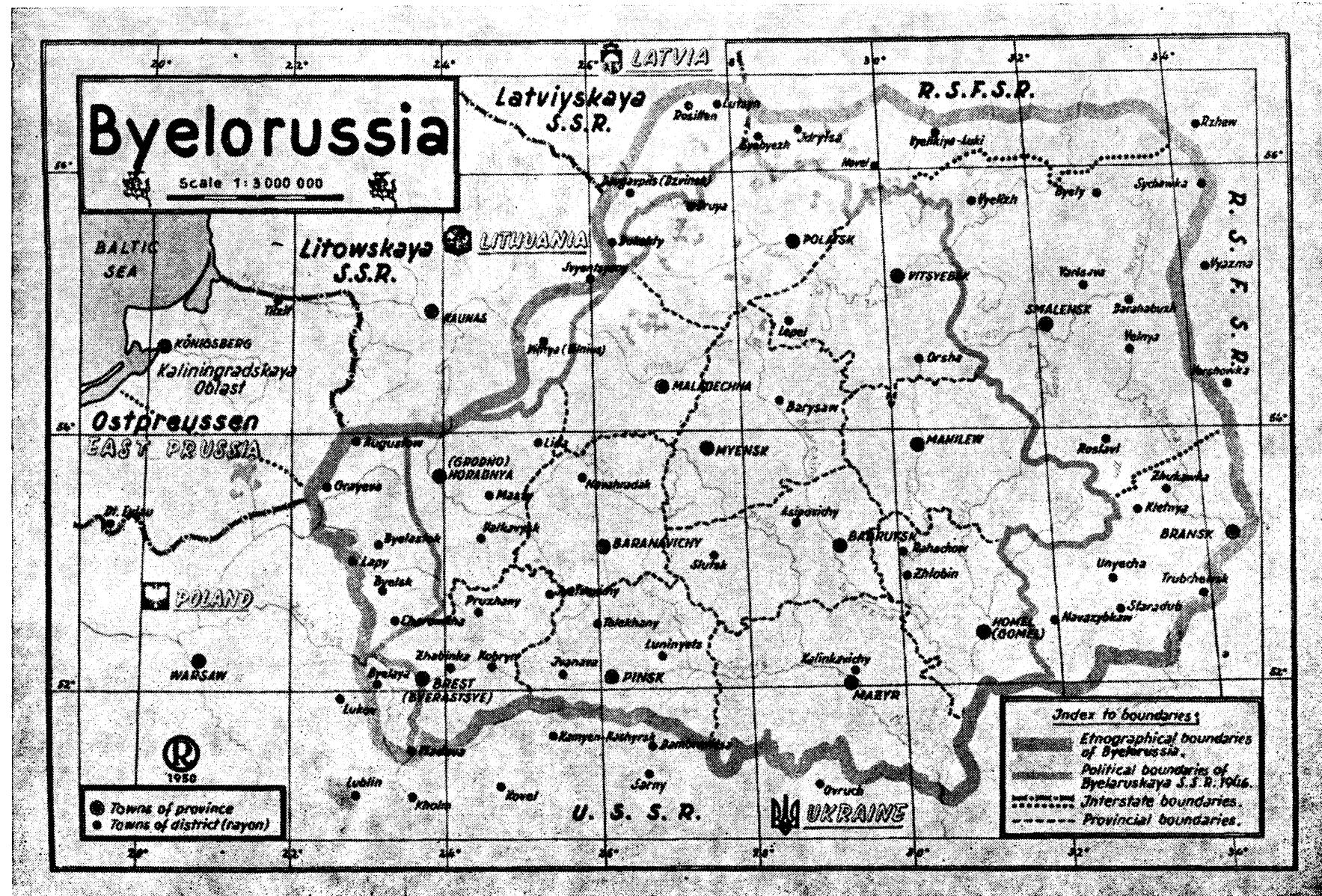
1. Ніколі ня верыць таму, што гавораць бальшавікі, бо іх так званая "міралюбная" фразэолёгія пабудавана на адным ла-лацінскім афорызме: "*Nominibus mollire licet mala*", што азначае "зло трэба упрыгожваць словамі". Дзякуючы таму, што гэты афорызм быў зачытаваны Карлам Марксам у I-шым томе ягонага "Капітала", ён стаўся кананам для Маскоўскіх бальшавікоў.

2. Памятаць аб тым, што пакуль існуе маскоўскі Бальшавіцкі цэнтр, съвет не зазнае ня толькі трывалага міру, але су-пакую наагул. Усвой час, падчас так званых Пуніцкіх войнаў Рыму з Карфагенам, Рымляне бязустанна паутаралі: "Карфаген павінен быць разбураны!" У сучасны мамэнт злажыліся так абставіны, што усе, вольныя пакуль што, народы павінны стала паутараць:

"Маскоўскі Бальшавіцкі цэнтр павінен быць разбураны!"

23.4.1961.

Р. Астроўскі.

UNITED CHRISTIAN BYELORUSSIAN WORKERS IN GREAT BRITAIN
 57, Cathnor Road, London, W. 12. Tel.: SHE-8440